

Değerlendirme Tercihleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Değerlendirme Tercihleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19527>

Özet

Değerlendirme Tercihleri Ölçeği (DTÖ), bireylerin veya öğrencilerin akademik bağlamda tercih ettikleri çeşitli değerlendirme yöntemleri, süreçleri ve biçimleri hakkındaki eğilimlerini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Ölçek, 6 alt boyut ve toplam 72 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türkiye uyarlaması, Türk eğitim sisteminde geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak üzere kapsamlı uyarlama çalışmalarına gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar, ölçeğin yapısal uygunluğunu doğrulamak için hem açılmayacak hem de doğrulayacak faktör analizlerini içermektedir. DTÖ, değerlendirme süreçlerine yönelik algılar ve beklentileri anlamak için eğitim araştırmalarında önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Değerlendirme tercihleri, ölçme ve değerlendirme, faktör analizi, güvenilirlik, psikometrik araçlar, uyarlama, öğrenci rolleri.

Yazarlar

Yasemin Gülbahar, İrin Büyüköztürk

Amaç

Değerlendirme Tercihleri Ölçeği'nin temel amacı, öğrencilerin veya katılımcıların akademik bağlamda ölçülmesinde kullanılan farklı değerlendirme yaklaşımlarına (örneğin, geleneksel sınavlar, projeler, çevrimiçi testler) yönelik kişisel tercihlerini sistematik olarak belirlemektir. Bu araç, eğitimcilerin ve politika yapıcıların, öğrencilerin beklentileriyle uyumlu, daha etkili ve kabul edilebilir değerlendirme stratejileri geliştirmelerine yardımcı olacak veriler sunmayı hedefler.

Yapı

Ölçek, katılımcıların değerlendirme süreçlerine yönelik farklı boyutlardaki tercihlerini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Toplam 6 alt boyuttan oluşan bu yapı, değerlendirme yöntemlerinin türünden, sınavların uygulanma biçimine, öğrencilerin sorumluluklarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ölçeğin alt boyutları, bireylerin değerlendirmeye ilişkin bilişsel süreçlerini ve sınav alma ortamlarına dair beklentilerini detaylıca analiz etmeye olanak tanır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması sürecinde yapısal geçerlik çalışmaları titizlikle yürütülmüştür. Yapı geçerliliğini test etmek amacıyla hem açılmayacak faktör analizi (AFA) hem de doğrulayacak faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk

örnekleminde de korunduğunu ve maddelerin teorik olarak öngörülen alt boyutlara uygun şekilde yüklendiğini göstermiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, iç tutarlılık temelinde gerçekleştirilmiştir. Özellikle "Değerlendirme Türleri" alt ölçeğinden elde edilen puanlar için hesaplanan alfa iç tutarlılık katsayısı değerleri, ölçeğin kararlı ve tutarlı ölçümler sağladığını göstermektedir. Bu katsayılar, alt ölçeğin birinci faktörü için **.86** ve ikinci faktörü için **.67** olarak rapor edilmiştir. Bu değerler, özellikle birinci faktör için yüksek düzeyde, ikinci faktör için ise kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılığa işaret etmektedir.

Faktör Analizi

DTÖ'nün uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliliğini saptamak için iki amaçlı bir faktör analizi süreci izlenmiştir. İlk olarak, veri setinin temel faktör yapısını keşfetmek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** uygulanmıştır. Ardından, elde edilen faktör yapısının teorik modele ne ölçüde uyduğunu belirlemek için **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılmıştır. Bu kapsamlı analizler, ölçeğin alt boyutlu yapısının Türk kültürüne ve diline uygunluğunu bilimsel olarak desteklemiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 72 maddeden oluşan, alt alt boyuta ayrılmış bir öz raporlama ölçeği.

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Üniversite öğrencileri veya akademik değerlendirme süreçlerine tabi olan bireyler.

Yaş Grubu: Yetkinler (Genellikle üniversite çağındaki öğrenciler).

Hedef Kitle Detayları: Çalışma, genellikle yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören ve çeşitli değerlendirme yöntemlerine maruz kalan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Katılımcıların, sunulan değerlendirme yöntemleri ve uygulamaları hakkındaki tercihlerini belirtmelerini gerektiren Likert tipi veya benzeri derecelendirme içermesi muhtemeldir (Derecelendirme biçimi kaynakta belirtilmemiştir).

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, akademik başarı, güvenirlilik, geçerlilik, değerlendirme türleri, bilişsel süreçler, öğrenci sorumlulukları.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: gulbahar@ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar: Yasemin Gülbahar)

Yazışma Adresi: Yazışma detayları için makalenin orijinal kaynağına başvurulmalıdır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal uyarılma çalışması **2008** yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Yasemin Gülbahar ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: gulbahar@ankara.edu.tr. Kullanım ücreti bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi çevrimiçi olarak mevcuttur. Orijinal PDF dosyası şu adresten indirilebilir: degerlendirme-tercihleri-olcegi-toad.pdf.

Kaynaklar

Gülbahar, Y., ve Büyüköztürk, Ö. (2008). Değerlendirme Tercihleri Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 148-161. Makalenin çevrimiçi bağlantısı: efdergi.hacettepe.edu.tr.

Değerlendirme Tercihleri Ölçeği Maddeleri

Değerlendirme Tercihleri Ölçeği, toplam 72 maddeden ve 6 ana alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar ve ilgili madde sayıları ile örnek maddeler aşağıda sunulmuştur:

Değerlendirme Türleri (16 madde): Projeler

Madde Biçimi/İşlem Türü (12 madde): Eyletirme soruları

Değerlendirmeye Hazırlık (4 madde): Testin kapsamı netleştirilmesi ve nasıl hazırlanması gerektiğini açıklaması

Bilişsel Süreçler (14 madde): Test soruları öğrencilere hazırlanması

Öğrenci Rolü/Sorumlulukları (12 madde): Testleri bilgisayar üzerinden alma olanağı vermesi (online testler)

Sınav Alma, Notlandırma ve Raporlaştırma (14 madde): Akademik başarılarının farklı değerlendirme yöntemleri ile belirlenmesi

ARABPSYCHOLOGY.COM